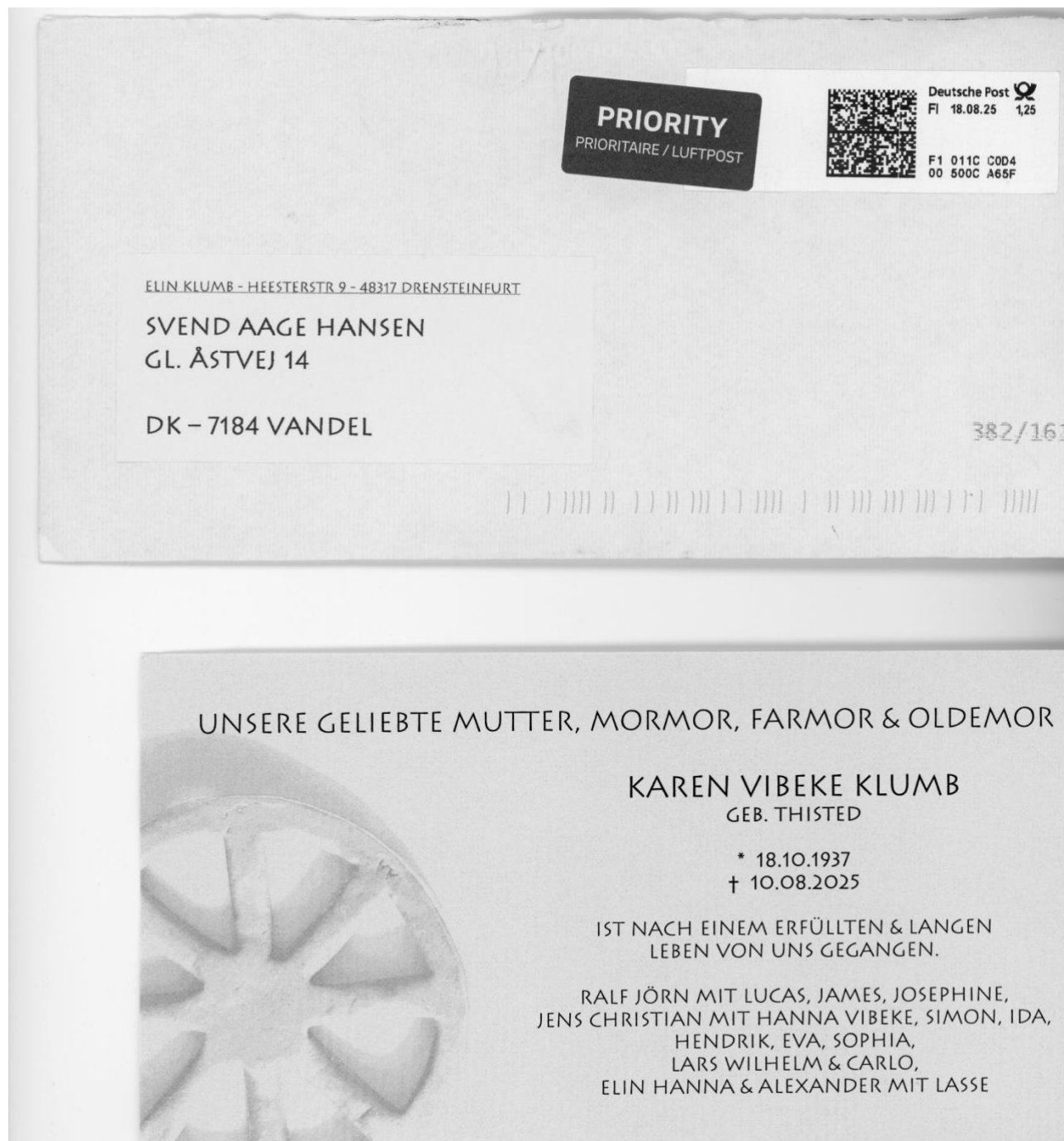

Der kom et brev

... med luftpost, adresseret til Svend Aage Hansen, Gl. Åstvej 14, DK 7184 Vandel

(Tekst: Svend Aage Hansen)

IN LIEBE & DANKBARKEIT NEHMEN WIR ABSCHIED

DIE TRAUERFEIER FÜR

KAREN VIBEKE KLUMB

FINDET AM 25.08. UM 14 UHR
IN DER FRIEDHOFSKAPELLE
LINDHORSTER STRASSE 6
21218 SEEVETAL
STATT.

KONDOLENZADRESSE:
KLUMB I MÜHLENSTRASSE 19 I 21218 SEEVETAL

IM ANSCHLUSS AN DIE
TRAUERFEIER
LADEN WIR HERZLICH
ZU EINEM BEISAMMENSEIN
MIT KAFFEE & KUCHEN EIN.
ES WÄRE SCHÖN, DIESEN
MOMENT DER ERINNERUNG
GEMEINSAM
MIT EUCH IN DER
MÜHLENSTRASSE 19
IN HITTFELD ZU TEILEN.

Brevet indeholdt en besked om, at min veninde i Tyskland, Karen Vibeke Klumb, (f. Thisted) var afgået ved døden den 10.8.2025. hun var født i 1937, altså blev hun 88 år gammel. Hun var ca. 5 år ældre end mig, men vi havde en "fællesnævner": vi havde begge to gået på Grindsted Realskole. Når vi, især efter hendes mand, Fritz Klumbs død, havde mange timelange samtaler om aftenen, talte vi om Fritz, som jeg udmærket kendte – og om de forskellige lærere på realskolen. Nogle var venlige, og andre var strikse.

Karen Vibeke manglede jo Fritz, og derfor kunne vi tale både om ham og om realskolen, foruden om hendes forældre, som jeg kendte udmærket. Jeg kan huske, at for at trøste hende sagde jeg: "Karen Vibeke, du kom fra Randbøl, hvor der er en stor hede (Randbøl Hede). Nu bor du i Seevestal, en by, der ligger på Lüneburger Heide. Kan man ikke godt sige, at du kom fra én hede for derefter at aflytte til en anden hede?" Heden var her fællesnævner.

Jeg blev i brevet inviteret til en lille mindekomsammen i anledning af Karen Vibekes død. Afskedsceremonien skulle foregå d. 25.8. kl. 14 i Friedhofskapelle, Lindhorster Strasse 6, 21218 Seevestal Statt. Kondolenzadresse: Klumb, Mühlenstrasse 19, 21218 Seevestal.

Hvis jeg kunne og ønskede at deltage, var jeg hermed hjerteligt velkommen. Det ville glæde os (familien), hvis vi sammen kunne deltage i denne ceremoni. Men jeg deltog ikke i bisættelsen, da jeg syntes, at afstanden til Lüneburger Heide var for stor. I øvrigt havde højtideligheden for længst fundet sted, efter at Post Nord havde modtaget brevet med luftpost og derefter havde fumlet rundt med den i nogen tid.

De to "Thisted-børns" mor var med min skoleklasse på lejrskole på Bornholm, hvor den Thistedske familie før krigen havde boet. Vores lærer, Thomsen, syntes åbenbart, det ville være en god idé at invitere hende med på turen. Så kunne hun vise os rundt og fortælle om øen.

Hendes mand, "pastor Emanuel Thisted", blev efter krigen præst i Randbøl. Der begyndte jeg så at gå til konfirmationsforberedelse. Men det blev pludselig afbrudt, da jeg kom på realskole i Grindsted. Jeg ytrede nu over for ham ønske om at blive konfirmeret i Randbøl kirke, men det ville blive besværliggjort af min skolegang i Grindsted. "Det finder vi en løsning på", sagde han. "Du kommer bare i kirke hver søndag, så vil jeg give dig forskellige opgaver for. Herefter vil jeg efter gudstjenesten høre dig i salmer, Det nye Testamente, trosbekendelsen og andre emner. Det skal nævnes, at når jeg gik lidt i stå ved fremsigelsen af disse opgaver, s var pastor Thisted meget venlig ved at supplere min manglende viden, og det var jeg ham meget taknemmelig for. Resultatet blev, at jeg efter eget ønske blev konfirmeret i Randbøl kirke.

Det var ham, som den legendariske præst, han var, der fik flyttet de fem allierede flyvere, tyskerne havde nedgravet i en vejkant ude på Vandel Flyveplads. De var blevet skudt ned under en luftkamp i nærheden.

Pastor Thisted sørgede for, at der blev samlet penge ind til et monument, hvor de fem flyveres navne er nævnt, og de dræbte kunne efter opgravning og nedlæggelse i kister blive genbegravet på Randbøl kirkegård. Sidenhen er der hvert år den 4. maj afholdt en mindegudstjeneste for dem, hvor familien Thisted - og naturligvis også de engelske flyveres efterkommere - bliver inviteret med. I de senere år har Randbøl Sogns Museum også deltaget i kransenedlæggelse ved det i Danmark ret enestående monument. Nu deltager museet ifølge med en spejder, så ungdommen på den måde også bliver repræsenteret.

M.h.t. Fritz Klumb var det ret specielt, at både han og faderen delte for- og efternavn, altså samme "fællesnavn". For at kunne kende forskel på de to benævnes faderen herefter "gamle Fritz" og sønnen "unge Fritz".

Jeg vil først fortælle om gamle Fritz. Han var skolelærer i byen Solingen - og var i øvrigt et ualmindelig rart og retlinet menneske.

Under 2. Verdenskrig blev han ligesom sine jævnaldrende årgange indkaldt til den tyske hær (eller værnemagt). Her deltog han i Frankrigs-felttoget, hvor han blev såret. Efter at han var kommet sig, blev han udstationeret i byen Dresden. Her oplevede han det store bombardement, hvor byen så godt som blev udslettet - eller jævnet med jorden, men på mirakuløs vis overlevede han. Han blev derefter overflyttet til Danmark.

Han fortalte, at da han med tog ankom til Kolding, hvor han ville blive afhentet, gik over til det nærliggende hotel "Saxildhus", hvor der også var konditori. Der bestilte han en kop kaffe, og helt uventet blev kaffen serveret - ikke bare med sukker, men også med "Zahne" (fløde). Det var han ikke vant til, der hvor han kom fra. (Er der nogen, der her tænker på ordet "flødeskumsfronten"?)

Herefter kom han til Vandel for at opleve resten af krigen her.

I forbindelse med opførelsen af "Fliegerhorst Vandel" var der bygget to ens pejlehuse, et vest for – og et andet øst for pladsen. Det sidstnævnte var anbragt på gården "Vanggårds Mark", (nu Kastanievej 11), der måske er bedst kendt under navnet "De gamles hjem". Begge pejlehuse er i dag forsvundet, men i 1950'erne boede der i det ene en familie i en årrække. Manden fra denne familie var lille og tætbygget og blev kaldt "Tarzan".

I 60'erne, hvor sydgavlen var væltet - eller fjernet, brugte ejeren af Vanggård, Otto Nielsen, bygningen som garage for sin mejetærsker.

I det pejlehus blev gamle Fritz udstationeret og tilbragte her den sidste tid af krigen. Han fortalte, at han og hans soldaterkammerat havde et godt forhold til Vanggårds ejere. De købte af og til nogle æg og et lille stykke flæsk af dem.

Nogle år efter krigen, engang i 1950'erne vendte hans tanker igen og igen tilbage til den tid, han havde tilbragt i Vandel. Han besluttede sig derfor til at tage på ferie i Danmark, især til Vandel, hvor han havde tilbragt sin bedst tid under krigen. Vel ankommet til Vandel gik han rundt og spurgte til forskellige ting, men folk i Vandel forstod ikke det tyske sprog.

Han blev dog henvist til at besøge sin far, der før krigen, midt i 30'erne som naver havde været "på valsen" og havde arbejdet på nogle store kornsiloer i Hamborg. Derved havde han erhvervet sig et vist kendskab til det tyske sprog. Fra de høje siloer havde han udsigt til et stort skibsværft ved navn "Blomen und Voos". Han kunne se, at man var ved at bygge et enormt stort slagskib, nemlig skibet Bismarck. Han blev derfor klar over, at der skulle til at foregå noget voldsomt, hvorefter han bad om ferie og vendte tilbage til Danmark. På den måde slap han ud af Tyskland et års tid, før krigen startede.

Gamle Fritz, der var tilbage i Vandel efter krigen, kom nu en dag og bankede på vores dør og fortalte, hvem han var, og at han gerne ville tale med nogle danskere, som han respekterede - helst om omegnen af Vandel og Randbøl sogn i øvrigt. Han blev budt indenfor, og han og far talte sammen i længere tid. Jeg tror, kimen til et mangeårigt venskab blev lagt her. Et par år efter kom gamle Fritz igen på besøg, og nu boede han hos os i stedet for på kroen. Denne gang havde han taget sin søn, unge Fritz, med, fordi han ønskede, at sønnen også skulle opleve det for ham dejlige og fredfyldte sted. De boede begge hos os.

Unge Fritz var på det tidspunkt 17 år gammel og var en flot og utroligt høflig ung mand. Hans hår var kulsort i modsætning til faderens, som i årenes løb var blevet helt hvidt.

Disse besøg i Danmark varede som regel en uges tid, og i weekenderne tog vi dem med ud og visste dem seværdigheder på egnen: Engelsholm Slot, Randbøldal Fabrik, Frederikshåb Plantage, Randbøl

Hede, herunder Staldbakkerne. Ja, der var sågar udflugter til Vejle Fjord og en enkelt gang en tur til Vesterhavet.

Men far skulle jo også passe sit arbejde på hverdagene. Derfor sagde gamle Fritz en dag: ”Jeg tror, jeg vil tage hen til præsten (Emanuel Thisted) og tale lidt med ham”. Fritz vidste, at pastoren beherskede både det tyske og engelsk sprog. På det tidspunkt underviste Thisted eleverne på Vandel Ungdomsskole i engelsk. ”Og du tager med”, sagde han til unge Fritz. Det bekom ikke unge Fritz vel, men når nu faderen havde sagt det, så var det bare om at lystre. (Sådan var det dengang).

Vel ankommet til Randbøl præstegård, hvor det to Fritz’er blev budt indenfor, satte den gamle sig ned med pastoren, og de faldt i snak sammen. Unge Fritz gik lidt rundt udenfor. Her løb han på præstens datter Karen Vibeke, og da de var omtrent jævnaldrende, faldt de hurtigt i snak med hinanden.

Da gamle Fritz og Thisted var færdige med deres samtale, blev der sagt farvel, og de to Fritz’er kunne vende retur til Vandel. Hvad pastor Thisted og hans kone ikke havde regnet med, var at allerede dagen efter blev der banket på døren til præstegården. Hvem stod udenfor, da man åbnede? Unge Fritz. Det var lidt af en overraskelse. Thisted spurgte, hvad han kunne hjælpe med, og unge Fritz svarede: ”Jeg vil gerne anmode om at få lov til at gå en tur på 1 time med Deres datter”.

Nu blev Karen Vibeke kaldt frem og spurgt, om hun havde lyst til en spadseretur med unge Fritz, og det ville hun gerne. Derpå begav de to unge mennesker sig ud på førømtalte gåtur. Præsteparret var ikke helt roligt ved arrangementet, og der blev af og til skelet ud til den forbigående Hærvej, som de unge var vandret udad. Stor var lettelsen, da de to kom vandrede ind ad indkørselen præcis 5 minutter før den aftalte time.

Allerede dagen efter og i de efterfølgende dage skete det samme: Unge Fritz kom forbi og fik lov til at gå en tur med Karen Vibeke. På et tidspunkt lagde man mærke til, at når de to unge mennesker kom op ad indkørselen, holdt de nu hinanden i hånden. Da unge Fritz var taget hjem til Solingen, fulgte nu en ivrig brevveksling frem og tilbage. Det viste sig, at de to unge var blevet forelskede, og efter forlovelse endte det med, at de giftede sig.

Karen Vibeke flyttede derefter ned til Fritz i Tyskland, hvor de i mange år havde et rigtig godt ægteskab. De fik fire børn, der alle talte perfekt dansk, og unge Fritz lærte sig også at tale dansk.

Præsteparret havde nok ikke regnet med, at deres datter skulle bosætte sig i Tyskland, men da hun havde valgt unge Fritz, hvis opførsel der ikke kunne sættes en finger på, måtte de jo acceptere de unges valg. De kom i øvrigt også til at kunne lide og acceptere ham.

Engang under en samtale med Karen Vibeke sagde jeg til hende: ”Din forældre havde i realiteten kun to valg: Enten kunne de få en utrolig rar og venlig, desuden høflig og fuldkommen perfekt svigersøn, eller de ville miste en datter”. Dertil nikkede hun bekræftende.

Unge Fritz og Karen Vibeke kom engang på besøg hos mig og min kone Jutta. Vi trakterede blandt andet med aftensmad og efterfølgende kaffebord. Min søster Inger Margrethe, der havde boet i Köln i 20 år, var også indbudt. Efter maden gik Fritz og jeg en tur rundt i vores have, og her fortalte han mig, at efter at 2. Verdenskrig var slut, og Tyskland var blevet opdelt i forskellige zoner, der blev administreret af henholdsvis Sovjetunionen, USA, Frankrig og England. Unge Fritz, (der på det tidspunkt nærmest var blebarn), og hans mor befandt sig uheldigvis i den russiske zone, og det var ikke rart, da russerne dengang - som nu - overhovedet ikke respekterede mennesker. Det gjaldt derfor om at handle hurtigt.

Moderen puttede nu Fritz i en barnevogn og begav sig derefter ud på en længere gåtur for at komme over i den amerikanske zone, som på det tidspunkt blev betragtet som "det forjættede land". Efter en vandring på mange kilometer øjnedes nu endelig den amerikanske zone, men efter ankomsten til zonegrænsen blev de nu mødt af en russisk vagtpost, bevæbnet med en maskinpistol. Han rakte hånden ud og råbte: "Stoj", der på russisk betyder "Stop".

Det havde Fritz's mor imidlertid taget højde for. Hun stak nu hånden ned under dynen. (Fritz kunne ikke huske akkurat, hvad hun gav til vagtposten, men det var et stort og rundt objekt. Enten en stor salamipølse eller en stor flaske snaps). Jeg tror nu nok, at det var det sidste. De russiske soldater var dengang kendt for at indtage store mængder alkoholiske drikke.

Det endte heldigvis med, at mor og barn fik lov til at passere zonegrænsen og dermed kom over i den amerikanske zone. Det var ikke alle, der fik lov til det.

PS: Invitationen til mindehøjtidelighed blev nok sendt til mig på foranledning af Karen Vibekes datter. Det var som regel hende, der kørte for sin mor, når de ofte den 4. maj gæstede Randbøl kirke i anledning af den årlige fejring af freden og mindearrangement for de 5 omkomne flyvere.

Familien Thisted er naturligvis æresgæster.

Når datteren og hendes lille familie selv var på besøg i Danmark, sendte jeg gerne hilsener med hjem til hendes mor, Karen Vibeke.